

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εθνικής Άμυνας»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε από τη Διαρκή Επιτροπή Εθνικής Άμυνας, αποτελείται από επτά (7) Κεφάλαια και πενήντα ένα (51) άρθρα. Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση, με το υπό ψήφιση Νομοσχέδιο επιδιώκεται η ρύθμιση βασικών αναγκών οργάνωσης και δομής, ασφαλείας και εξοπλιστικής επάρκειας, ιεραρχίας, εξέλιξης και υπηρεσιακής αξιοποίησης στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων.

Ειδικότερα, με τις προτεινόμενες διατάξεις των άρθρων 1 έως 4 του Κεφαλαίου Α΄, το οποίο φέρει τον τίτλο «Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών Αεροπορίας (Σ.Μ.Υ.Α)», προβλέπεται η ίδρυση Σχολής Μονίμων Υπαξιωματικών Αεροπορίας (Σ.Μ.Υ.Α.), η οποία «έχει ως αποστολή να παράγει, μετά από κατάλληλη εκπαίδευση, άνδρες και γυναίκες μόνιμους υπαξιωματικούς της Πολεμικής Αεροπορίας (ΠΑ)». Η Σ.Μ.Υ.Α. είναι Ανώτερη Στρατιωτική Σχολή Υπαξιωματικών και υπάγεται στη Διοίκηση Αεροπορικής Εκπαίδευσης. Οι σπουδαστές της εισέρχονται με πανελλήνιες εξετάσεις και η διάρκεια της εκπαίδευσής τους είναι τριετής. Στο προς ψήφιση άρθρο 4 προβλέπεται ότι οι πρώτοι σπουδαστές της Σ.Μ.Υ.Α. εισάγονται το ακαδημαϊκό έτος 2017 – 2018, χρονικό σημείο κατά το οποίο παύει η εισαγωγή σπουδαστών στη Σχολή Υπαξιωματικών Διοικητικών, στη Σχολή Τεχνικών Υπαξιωματικών και στη Σχολή Ιπτάμενων Ραδιοναυτίλων και διαλύεται καθεμία από τις προαναφερόμενες Σχολές μετά από την έκδοση υπουργικής απόφασης με την οποία θα ρυθμίζονται όλα τα συναφή θέματα.

2

Στο Κεφάλαιο Β΄ (άρθρα 5 έως 8) περιλαμβάνονται διατάξεις που αφορούν τη «Σύσταση Μονάδας Μελετών και Κατασκευών (ΜΟ.Μ.ΚΑ.)». Ειδικότερα, παρέχεται η δυνατότητα στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΥΠ.ΕΘ.Α.) να συμπράττει στη μελέτη και την εκτέλεση έργων τοπικού ενδιαφέροντος με φορείς του δημοσίου τομέα και της τοπικής αυτοδιοίκησης στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων, προς τον σκοπό, μεταξύ άλλων, της επαύξησης των επιχειρηματικών δυνατοτήτων των Ενόπλων Δυνάμεων και της αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών και εξαιρετικών περιστάσεων εθνικής ανάγκης, διά της ιδρυόμενης στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (Γ.Ε.ΕΘ.Α.) Μονάδας Μελετών και Κατασκευών (ΜΟ.Μ.ΚΑ.). Για την υλοποίηση των προβλεπόμενων μελετών και την εκτέλεση των έργων διατίθενται στη ΜΟ.Μ.ΚΑ. προσωπικό και υλικοτεχνικός εξοπλισμός από τα Γενικά Επιτελεία των κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων ή και από άλλους δημόσιους φορείς, εφόσον αυτό συμφωνηθεί μεταξύ των μερών.

Περαιτέρω, με το Κεφάλαιο Γ΄ (άρθρα 9 έως 16) συνιστάται Υπηρεσία υπό τον τίτλο «Υπηρεσία Αξιοποίησης της Ακίνητης Περιουσίας των Ενόπλων Δυνάμεων» (ΥΠ.Α.Α.Π.Ε.Δ.), η οποία λειτουργεί σε επίπεδο διεύθυνσης στο ΥΠ.ΕΘ.Α., υπαγόμενη απευθείας στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, με αποστολή την αξιοποίηση των ακινήτων ιδιοκτησίας του Ταμείου Εθνικής Άμυνας (Τ.Ε.Θ.Α.), του Ταμείου Εθνικού Στόλου (Τ.Ε.Σ.) και του Ταμείου Αεροπορικής Άμυνας (Τ.Α.Α.), τα οποία δεν χρησιμοποιούνται για στρατιωτικούς σκοπούς, καθώς και την αξιοποίηση των ακινήτων του Μετοχικού Ταμείου Στρατού, του Μετοχικού Ταμείου Ναυτικού και του Μετοχικού Ταμείου Αεροπορίας, προς όφελος των Ενόπλων Δυνάμεων, των στελεχών τους και των μετόχων των Μετοχικών Ταμείων.

Ειδικότερα, με τα άρθρα 11 έως 13 καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία αξιοποίησης των εν λόγω ακινήτων. Έτσι, ορίζεται ότι η αξιοποίηση των ακινήτων θα διενεργείται αποκλειστικώς «με εκμίσθωση κατόπιν χρηματικής ή άλλης αντιπαροχής αποτιμώμενης σε χρήμα», με ηλεκτρονικό δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό, οι δε συμβάσεις που θα καταρτίζονται, υποχρεωτικώς θα περιλαμβάνουν ρήτρα αναπροσαρμογής του τιμήματος ανά πενταετία, τουλάχιστον στο ύψος του δείκτη τιμών καταναλωτή. Για την έγκυρη συμμετοχή στον διαγωνισμό των ενδιαφερομένων απαιτείται η κατάθεση εγγύησης ίσης με ποσοστό 2% επί του συνολικού προτεινόμενου ανταλλάγματος, το δε αντάλλαγμα από την αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων και από την περαιτέρω διαχείριση των πόρων αξιοποίησης αποδίδεται στο Ταμείο όπου ανήκει το αξιοποιούμενο ακίνητο και αποτελεί έσοδό του, απαλλασσόμενο από κάθε φόρο και, τέλος, προβλέπεται ότι μέρος των εσόδων αυτών μπορεί να διατίθεται προς ενίσχυση του προϋπολογισμού του ΥΠ.ΕΘ.Α. Κατ'

εξαίρεση, προβλέπεται (άρθρο 13) ότι η ιδρυόμενη ΥΠ.Α.Α.Π.Ε.Δ. μπορεί να συνομολογεί απευθείας με ν.π.δ.δ. και ο.τ.α., καθώς και με νομικά πρόσωπα που ανήκουν ή εποπτεύονται από αυτούς, τους όρους για την αξιοποίηση ακινήτων που βρίσκονται στην περιοχή τους, χωρίς την προαναφερόμενη διαδικασία, υπό τους όρους και προϋποθέσεις που προβλέπονται από τις υπό ψήφιση διατάξεις των εδαφίων α), β) και γ) του εν λόγω άρθρου. Επίσης, με το άρθρο 14, συνιστάται θέση Διευθυντή της ΥΠ.Α.Α.Π.Ε.Δ., πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, καθορίζονται οι υποχρεώσεις και περιορισμοί (υποχρέωση εχεμύθειας, απαγόρευση άσκησης παρεμφερούς έργου) του Διευθυντή και του προσωπικού της ΥΠ.Α.Α.Π.Ε.Δ., καθώς και οι κυρώσεις σε περίπτωση παράβασης των εν λόγω απαγορεύσεων, συνιστάμενες σε δικαίωμα υπέρ των εν λόγω Ταμείων πλήρους αποζημίωσης για κάθε θετική ή αποθετική ζημία, την οποία θα έχουν υποστεί από την αιτία αυτή, ανεξαρτήτως των λοιπών πειθαρχικών και τυχόν ποινικών ευθυνών. Η στελέχωσή της προβλέπεται να γίνει από το προσωπικό των Γενικών Επιτελείων των κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και από στελέχη που υπηρετούν στο Γραφείο του Υπουργού Εθνικής Άμυνας (άρθρα 14 και 15). Τέλος, με το άρθρο 16 ορίζεται ότι οι επενδύσεις οι οποίες πραγματοποιούνται στο πλαίσιο αξιοποίησης των προαναφερθέντων ακινήτων χαρακτηρίζονται ως Στρατηγικές Επενδύσεις μεικτού χαρακτήρα, συμφώνως προς τον ορισμό του άρθρου 1 του ν. 3894/2010, κατά παρέκκλιση των ρυθμίσεων του άρθρου αυτού.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ' (άρθρα 17-30) ρυθμίζονται ζητήματα σταδιοδρομίας, υπηρεσιακής εξέλιξης, μετατάξεων, μεταθέσεων, ιεραρχίας και υπηρεσιακής αξιοποίησης κατηγοριών στρατιωτικού προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, προς τον σκοπό «τη[ς] βέλτιστη[ς] διαχείριση[ς] του προσωπικού αυτού για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του Στρατού Ξηράς, του Πολεμικού Ναυτικού και της Πολεμικής Αεροπορίας» (Αιτιολογική Έκθεση επί του νομοσχεδίου).

Επισημαίνεται συναφώς ότι ο τρόπος καθορισμού και αξιολόγησης των προσόντων των Αξιωματικών έχει ιδιαίτερη σημασία για την εφαρμογή της αρχής της νομιμότητας σε ζητήματα που αφορούν την επαγγελματική τους εξέλιξη και σταδιοδρομία, δεδομένου ότι έτσι καθίσταται δυνατή τόσο η αξιокρατική εξέλιξη των υποκείμενων στις κρίσεις Αξιωματικών όσο και ο επιγενόμενος δικαστικός έλεγχος των κρίσεων (βλ., σχετική προβληματική σε Ν. Αλιβιζάτο, Η συνταγματική θέση των Ενόπλων Δυνάμεων, ΙΙ. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των στρατιωτικών, 1992, ιδίως σελ. 211 επ.).

Έτσι, μεταξύ άλλων, ανακαθορίζεται η διάρκεια της θητείας του Αρχηγού ΓΕΕΘΑ και των Αρχηγών των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων (Ε.Δ.), και

παρέχεται η δυνατότητα αποστρατείας τους όταν συντρέχει σπουδαίος λόγος, κατά την οριζόμενη διαδικασία, πριν από τη λήξη της θητείας τους (άρθρο 17), τροποποιούνται διατάξεις των νόμων 3883/2010 και 2439/1996, σχετικές με τις ειδικότητες, την ιεραρχία και την εξέλιξη συγκεκριμένων κατηγοριών στρατιωτικού προσωπικού των Ε.Δ., καθώς και του ν. 324/1976 ως προς το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την επιλογή, σταδιοδρομία και υπηρεσιακή κατάσταση των χειριστών ιπτάμενων μέσων, Αξιωματικών της Αεροπορίας Στρατού ειδικής μονιμότητας του Στρατού Ξηράς (άρθρο 18). Περαιτέρω, παρέχεται η δυνατότητα μετάταξης, με προεδρικό διάταγμα, αξιωματικών, ανθυπασιπιστών και υπαξιωματικών των Ε.Δ. στο Κοινό Σώμα Στρατιωτικών Ιερέων, με αίτησή τους και κατά την οριζόμενη διαδικασία (άρθρο 19), επανακαθορίζεται το ανώτατο όριο ηλικίας των κατατασσόμενων με διαγωνισμό Στρατιωτικών Ιερέων (άρθρα 20 και 21), καθίσταται αυστηρότερη η διαδικασία μετάταξης των Αξιωματικών Νοσηλευτικής και Οδοντιάτρων των Ε.Δ., κατόχων πτυχίων των οριζόμενων ειδικοτήτων στις αντίστοιχες γενικές ειδικότητες Ιατρών (άρθρο 23), και επεκτείνεται και σε άλλες κατηγορίες στρατιωτικού προσωπικού (χρησία με ανήλικα τέκνα, επιμέλεια ατόμων με αναπηρία κ.λπ.) η δυνατότητα υπηρετήσης στον τόπο προτίμησης των εν λόγω προσώπων (άρθρο 25). Τέλος, μετονομάζεται σε Κοινό Νομικό Σώμα (ΝΟΜ), το Κοινό Σώμα Στρατολογικό-Στρατιωτικών Νομικών Συμβούλων και προβλέπεται η αντικατάσταση των δικαστικών λειτουργιών του Δικαστικού Σώματος των Ε.Δ. ως μελών διοικητικών συμβούλιων νομικών προσώπων που υπάγονται στο ΥΠ.ΕΘ.Α. ή της διοικούσας επιτροπής του Ειδικού Λογαριασμού Αλληλοβοήθειας Στρατού (Ε.ΛΟ.Α.Σ.), από Αξιωματικούς του Κοινού Νομικού Σώματος των Ε.Δ., συμφώνως προς τις απαγορεύσεις και τα ασυμβίβαστα των άρθρων 27 και 28 του νομοσχεδίου.

Εν συνεχεία, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε΄ του νομοσχεδίου (άρθρα 31 έως 34) ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στη σύναψη συμβάσεων στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας. Ειδικότερα, με τις διατάξεις του άρθρου 31 τροποποιούνται ρυθμίσεις του ν. 3978/2011 και ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας σύναψης σύμβασης προμήθειας στρατιωτικού εξοπλισμού, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να συνάψει ταυτοχρόνως και σύμβαση υποστήριξης του υπό προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού. Στα Γενικά Επιτελεία των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων ανατίθεται η αρμοδιότητα για τη διενέργεια των διαδικασιών που απαιτούνται για τη σύναψη και την εκτέλεση συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, των οποίων η εκτιμώμενη αξία είναι κατώτερη από τα χρηματικά όρια ως προς τα οποία εφαρμόζεται η οικεία νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 24 ν. 3978/2011), ενώ, στα Γενικά Επιτελεία, καθώς και σε επίπεδα

κλιμακίων διοίκησης κατώτερων από τα Γενικά Επιτελεία, συγκροτούνται Κεντρικές Γνωμοδοτικές Επιτροπές (ΚΓΕΠ) και Περιφερειακές Γνωμοδοτικές Επιτροπές Προμηθειών (ΠΓΕΠ). Στο άρθρο 33 ορίζεται ότι οι πράξεις εξώδικου συμβιβασμού, με τις οποίες αναγνωρίζονται στο Ελληνικό Δημόσιο το δικαίωμα αποζημίωσης ή άλλες χρηματικές αξιώσεις για διαφορές που ανέκυψαν κατά τη σύναψη ή την εκτέλεση συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών ή έργων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, εκτελούνται υπέρ του προϋπολογισμού του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, και τα σχετικά έσοδα χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς για την κάλυψη εξοπλιστικών αναγκών των Ενόπλων Δυνάμεων. Περαιτέρω (άρθρο 34), επανακαθορίζεται η διαδικασία αξιοποίησης στρατιωτικού εξοπλισμού των Ενόπλων Δυνάμεων ο οποίος χαρακτηρίζεται ως μη επιχειρησιακώς αναγκαίος και προβλέπεται η εγγραφή των εσόδων που προκύπτουν από την αξιοποίηση του ανωτέρω εξοπλισμού στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και η χρησιμοποίηση των εσόδων αποκλειστικώς για την κάλυψη των εξοπλιστικών αναγκών του Γενικού Επιτελεία, στο οποίο ανήκει ο αξιοποιούμενος εξοπλισμός.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου ΣΤ΄ επαναπροσδιορίζονται οι προϋποθέσεις παροχής εφάπαξ βοηθήματος που χορηγούν στους δικαιούχους οι Ειδικοί Λογαριασμοί Αλληλοβοηθείας Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας. Ειδικότερα, ορίζεται ότι το δικαίωμα λήψης του βοηθήματος θεμελιώνεται με τη συμπλήρωση εικοσαετούς τουλάχιστον μετοχικής σχέσης, με τις οριζόμενες εξαιρέσεις, αντί της ισχύουσας σήμερα δεκαετούς μετοχικής σχέσης, και παρέχεται η δυνατότητα χορήγησης εφάπαξ βοηθήματος, κατά προτεραιότητα, στις οριζόμενες περιπτώσεις δικαιούχων, εφόσον το επιτρέπουν οι οικονομικές δυνατότητες του Ειδικού Λογαριασμού (άρθρο 35). Επαναφέρεται στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, από το Υπουργείο Οικονομικών, η εποπτεία λειτουργίας του Οικοδομικού Συνεταιρισμού Μόνιμων Αξιωματικών Ελληνικού Στρατού (ΟΣΜΑΕΣ), ο οποίος, για χρονικό διάστημα δώδεκα μηνών, εξακολουθεί να διέπεται από τις ιδρυτικές του διατάξεις (α.ν. 564/1968), με δυνατότητα παράτασης για ένα επιπλέον χρόνο, και συγκροτείται με υπουργική απόφαση νέο διοικητικό και εποπτικό συμβούλιο του ως άνω Συνεταιρισμού, το οποίο οφείλει, εντός του οριζόμενου χρονικού διαστήματος, να εναρμονίσει εκ νέου το καταστατικό λειτουργίας του προς τις διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 4030/2011 (άρθρο 36). Επιστρέφεται στο στρατιωτικό προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων που τέθηκε σε δυνητική ή αυτοδίκαιη αργία, το σύνολο ή μέρος των αποδοχών που παρακρατήθηκε, υπό τις εκεί ειδικότερα οριζόμενες προϋποθέσεις (άρθρο 37). Επεκτείνεται στις περιπτώσεις ατυχημάτων που προκαλούνται από εναέρια και πλωτά μέσα των Ενόπλων Δυνάμεων, η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 του ν.

976/1979, διά των οποίων ρυθμίζονται τα θέματα ευθύνης των οδηγών για τα τροχαία ατυχήματα που προκαλούνται από μηχανοκίνητα οχήματα του Δημοσίου (άρθρο 38). Προβλέπεται η εξαίρεση από τις αρμοδιότητες του Σώματος Επιθεωρητών – Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης (Σ.Ε.Ε.Δ.Δ.) της παρακολούθησης των πειθαρχικών διαδικασιών του στρατιωτικού προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων (άρθρο 40). Συνιστάται, στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Επιτροπή με αρμοδιότητα τον έλεγχο των ευρημάτων της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (άρθρο 41). Παρέχεται η δυνατότητα στις Σχολές Ανώτατης Τεχνικής Εκπαίδευσης του Στρατού Ξηράς να συνάπτουν προγραμματικές συμφωνίες συνεργασίας με ΑΕΙ για τη διοργάνωση κοινών μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, σεμιναρίων, ανταλλαγών φοιτητών, καθώς και λοιπές συναφείς δραστηριότητες (άρθρο 42). Μεταφέρονται, αντιστοίχως, στην Πολεμική Αεροπορία και στον Στρατό Ξηράς οι προς κατάταξη πτυχιούχοι χειριστές αεροπλάνων και ελικοπτέρων της Σχολής Πολιτικής Αεροπορίας (Σ.Π.Ο.Α.) ή άλλης σχολής του εσωτερικού ή του εξωτερικού, εγκεκριμένης ή αναγνωρισμένης από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, υπό τις εκεί οριζόμενες προϋποθέσεις και διαδικασίες, προστίθενται στις κατηγορίες που απαλλάσσονται της υποχρέωσης στράτευσης - εφόσον το επιθυμούν - οι μοναχοί ή δόκιμοι μοναχοί που μονάζουν στη Μονή του Πατριαρχείου των Ιεροσολύμων (άρθρο 43) και αναβαθμίζεται η Σχολή Αεροπορίας Στρατού, από Σχολή Ειδικής Εκπαίδευσης σε Σχολή Εκπαίδευσης Αξιωματικών Όπλων – Σωμάτων (άρθρο 44). Τέλος, επιτρέπεται στους εν ενεργεία ανθυπασπιστές και υπαξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων να διδάσκουν σε δημόσιες ή ιδιωτικές σχολές ή εκπαιδευτικά εν γένει ιδρύματα (άρθρο 45).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ζ', παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση, με κανονιστικές πράξεις, επιμέρους θεμάτων του υπό ψήφιση νομοσχεδίου (άρθρο 46), προτείνονται οι αναγκαίες, μεταβατικής ισχύος, διατάξεις, και αναφέρονται οι διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας οι οποίες καταργούνται (άρθρα 47 και 48), επεκτείνονται δε, κατ' ανάλογη εφαρμογή, στα εν ενεργεία στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων οι ρυθμίσεις του ν. 1264/1982, όπως ισχύουν.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 5

Με τις προτεινόμενες διατάξεις προβλέπεται η σύσταση και λειτουργία υπηρεσίας στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (ΓΕΕΘΑ), υπό τον τίτλο Μονάδα Μελετών και Κατασκευών (ΜΟ.Μ.ΚΑ.), για τη σύναψη και την υλοποί-

ηση προγραμματικών συμβάσεων που συνάπτονται με άλλες αναθέτουσες αρχές του δημοσίου τομέα, με σκοπό την εκπόνηση μελετών κατασκευής έργων ή και την πραγματοποίησή τους, υπό «την προϋπόθεση ότι η υλοποίησή τους συμβάλλει μεταξύ άλλων στην επαύξηση των επιχειρησιακών δυνατοτήτων των Ενόπλων Δυνάμεων στην περιοχή».

Εν σχέσει προς τις προτεινόμενες διατάξεις σημειώνονται τα εξής:

Με την Οδηγία 2009/81/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 (L 216 της 20.08.2009) θεσπίσθηκε σύστημα ρυθμίσεων με αντικείμενο τον συντονισμό των διαδικασιών σύναψης ορισμένων συμβάσεων έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών που συνάπτονται από αναθέτουσες αρχές ή αναθέτοντες φορείς στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας. Η οδηγία αυτή ενσωματώθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με τις διατάξεις του Δεύτερου Μέρους (άρθρα 14 έως 98) του ν. 3978/2011 (Α' 137). Συμφώνως προς το άρθρο 16 του ν. 3978/2011, ο νόμος αυτός εφαρμόζεται στις συμβάσεις οι οποίες συνάπτονται στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και οι οποίες έχουν ως αντικείμενο, μεταξύ άλλων, «...την προμήθεια στρατιωτικού εξοπλισμού, στην έννοια του οποίου περιλαμβάνονται τα μέρη, επί μέρους στοιχεία ή συναρμολογημένα τμήματα, κατασκευαστικά μέρη ή υποσυγκροτήματα, καθώς και (...) έργα, προμήθειες και υπηρεσίες που αφορούν άμεσα τον στρατιωτικό εξοπλισμό και τον ευαίσθητο εξοπλισμό για οποιαδήποτε στοιχεία του κύκλου ζωής τους» (στοιχ. γ') [βλ. το αντίστοιχο άρθρο 2 της ως άνω Οδηγίας], έργα και υπηρεσίες για ειδικούς στρατιωτικούς σκοπούς ή ευαίσθητα έργα και ευαίσθητες υπηρεσίες (στοιχ. δ'). Εξ άλλου, ως προς τον τομέα της μη στρατιωτικής ασφάλειας, ιδίως προς εξυπηρέτηση αναγκών της δημόσιας και κρατικής ασφάλειας, ο ως άνω νόμος εφαρμόζεται και σε συμβάσεις που αφορούν προμήθειες, έργα και υπηρεσίες που συνάπτονται για την εξυπηρέτηση των αναγκών αυτών (παρ. 2 του άρθρου 16 του ν. 3978/2011, άρθρο 2 της ανωτέρω Οδηγίας). Στην παρ. 4 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι στις συμβάσεις έργων και μελετών-τεχνικών υπηρεσιών του παρόντος νόμου εφαρμόζονται συμπληρωματικώς οι γενικές διατάξεις περί δημοσίων συμβάσεων έργων και μελετών-τεχνικών υπηρεσιών, καθώς και το π.δ. 378/1987 (Α' 168). Περαιτέρω, στο άρθρο 24 του ίδιου ν. 3978/2011 ορίζεται ότι οι διατάξεις του δεύτερου Μέρους εφαρμόζονται στις συμβάσεις, των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι ίση ή ανώτερη από τα κατώτατα όρια της Οδηγίας 2009/81/EK. Το εν λόγω κατώτατο όριο εφαρμογής της Οδηγίας 2009/81/EK για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών, συμφώνως προς το άρθρο 8 της Οδηγίας, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 του Κανονισμού 1336/2013 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2013 (L 335), ορίσθηκε σε 414.000 ευρώ.

Στην παρ. 1 του άρθρου 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣυνθΛΕΕ) ορίζεται ρητώς ότι κανένα Κράτος μέλος δεν υποχρεούται να παρέχει πληροφορίες των οποίων τη διάδοση θεωρεί αντίθετη προς ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας του, και ότι δύναται να λάβει τα πρόσθετα μέτρα που θεωρεί αναγκαία για την προστασία ουσιωδών συμφερόντων της ασφάλειάς του που αφορούν την παραγωγή ή εμπορία όπλων, πολεμικού υλικού, κ.λπ. Σημειώνεται ότι κατ' επανάληψη γίνεται επίκληση της εν λόγω διάταξης από τα κράτη μέλη, προκειμένου να εξαιρέσουν τις ανάγκες προμήθειας αμιγώς στρατιωτικών αναγκών από την εφαρμογή των ανωτέρω κοινοτικών διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, για λόγους προστασίας των ουσιωδών συμφερόντων ασφαλείας του κράτους μέλους (βλ., σχετικώς, ΕλΣυν 39/2015, 6130/2015 Μείζονος, κατά το οποίο «...σύμφωνα με (...) το άρθρο 296 του ενοποιημένου κειμένου της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως αντικαταστάθηκε με το ίδιο περιεχόμενο από το άρθρο 346 της ΣΛΕΕ μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβώνας, η προμήθεια στρατιωτικού υλικού (...) που διενεργείται από τις αναθέτουσες Αρχές στον τομέα της άμυνας και αποσκοπεί στην κάλυψη αμιγώς στρατιωτικών αναγκών εξαιρείται της εφαρμογής των κοινοτικών διατάξεων περί δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, για λόγους προστασίας των ουσιωδών συμφερόντων ασφαλείας του κράτους – μέλους (...)). Ως προς την ερμηνεία του άρθρου 346 ΣΛΕΕ, βλ., ΔΕΕ απόφαση της 7ης Ιουνίου 2012, C-615/10, ΔΕΚ απόφαση της 4ης Μαρτίου 2010, C-38/06 Επιτροπή κατά Πορτογαλίας). Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι συμφώνως προς πρόσφατη νομολογία (ΣτΕ 2228/2010), «(...) όπως έχει κριθεί από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (απόφαση της 4ης Μαρτίου 2010, υπόθεση C-38/06 Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, σκέψεις 62-64), μολονότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την προάσπιση της εσωτερικής και εξωτερικής τους ασφαλείας, εντούτοις αυτό δεν σημαίνει ότι τα μέτρα αυτά διαφεύγουν πλήρως της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης [...] Συγκεκριμένα, [...] η Συνθήκη προβλέπει τη δυνατότητα ρητών παρεκκλίσεων μόνον σε περίπτωση καταστάσεων ικανών να απειλήσουν τη δημόσια ασφάλεια μόνο στα άρθρα 30 ΕΚ, 39 ΕΚ, 46 ΕΚ, 58 ΕΚ, 64 ΕΚ, 296 ΕΚ και 297 ΕΚ, τα οποία αφορούν εξαιρετικές και σαφώς προσδιορισμένες περιπτώσεις. Δεν μπορεί να συναχθεί από τα άρθρα αυτά η ύπαρξη γενικής και εγγενούς στη Συνθήκη επιφυλάξεως που εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης όλα τα μέτρα που λαμβάνονται για τη δημόσια ασφάλεια. Η αναγνώριση της ύπαρξης γενικής επιφυλάξεως, εκτός των συγκεκριμένων προϋποθέσεων που θέτουν οι διατάξεις της Συνθήκης, θα μπορούσε να θίξει τον δεσμευτικό χαρακτήρα και την ομοιόμορφη εφαρμογή

του δικαίου της Ένωσης. Εξ άλλου, οι εξαιρέσεις που προβλέπονται στα άρθρα 296 ΕΚ και 297 ΕΚ πρέπει, όπως κατά πάγια νομολογία ισχύει για τις εξαιρέσεις από τις θεμελιώδεις ελευθερίες, να ερμηνεύονται συσταλτικώς. Όσον αφορά, ειδικότερα, το άρθρο 296 ΕΚ, μολονότι το άρθρο αυτό παραθέτει τα μέτρα που μπορεί να κρίνει αναγκαία το κράτος μέλος για την προστασία των ουσιωδών συμφερόντων ασφαλείας του ή τις πληροφορίες τη δημοσιοποίηση των οποίων θεωρεί αντίθετη προς τα συμφέροντα αυτά, τούτο δεν μπορεί, ωστόσο, να ερμηνεύεται κατά τρόπο παρέχοντα στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις της Συνθήκης απλώς με αόριστη επίκληση των εν λόγω συμφερόντων [...]». (Πρβλ. απόφαση της 11ης Μαρτίου 2003, υπόθεση C-186/01 Dory, σκέψεις 30-31, απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2000, υπόθεση 285/98 Kreil, σκέψη 16, απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 1999, υπόθεση C-273/97 Sirdar, σκέψεις 15-16, απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1999, C-414/97, Επιτροπή κατά Ισπανίας, σκέψη 21)..». Βλ. ωστόσο και ΣτΕ 3618/2013, κατά την οποία «(....) οι συμβάσεις που συνάπτονται στον τομέα της άμυνας και έχουν ως αντικείμενο την προμήθεια στρατιωτικού υλικού ή έργα, προμήθειες και υπηρεσίες που αφορούν άμεσα στρατιωτικό εξοπλισμό, καθώς επίσης και οι συμβάσεις που συνάπτονται στον ειδικό τομέα της μη στρατιωτικής ασφάλειας αλλά που φέρουν χαρακτηριστικά προσιδιάζοντα σε εκείνα των συμβάσεων άμυνας, εμπίπτουν, κατ' αρχήν, στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της οδηγίας 2009/81/ΕΚ, αποκλεισμένης της εφαρμογής των διατάξεων των οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ, σύμφωνα με τα άρθρα 70 και 71 της οδηγίας 2009/81/ΕΚ. Ομοίως, οι εν λόγω οδηγίες 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ δεν εφαρμόζονται και στις συμβάσεις που εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας 2009/81/ΕΚ, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 12 αυτής. Τούτων έπεται ότι οι διατάξεις των οδηγιών 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ εφαρμόζονται, κατ' αρχήν, στις συμβάσεις που δεν εμπίπτουν στο καθ' ύλην αντικείμενο της οδηγίας 2009/81/ΕΚ (προμήθειες, έργα και υπηρεσίες στους τομείς άμυνας και ασφάλειας), όπως αυτό προσδιορίσθηκε ανωτέρω.

2. Επί του άρθρου 16

Συμφώνως προς την προτεινόμενη διάταξη, τα προς αξιοποίηση ακίνητα δύνανται να υπαχθούν σε διαδικασία πολεοδομικής ωρίμανσης και να αποκτήσουν βιώσιμη επενδυτική ταυτότητα, κατά τους ορισμούς του ν. 3986/2011 (ΦΕΚ Α' 152), σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 12 και 13 ν. 4146/2013 (ΦΕΚ Α' 90).

Σχετικώς με την προτεινόμενη ρύθμιση, σημειώνεται ότι, όπως έχει κριθεί συναφώς (ΣτΕ 1902-1903/2015 Ολ., ΣτΕ 3874/2014), με τις διατάξεις του

Κεφαλαίου Β΄ του ν. 3986/2011 με τίτλο «Πολεοδομική Ωρίμανση και Επενδυτική Ταυτότητα των Ακινήτων και λοιπές Ρυθμίσεις για την Αξιοποίηση της Δημόσιας Περιουσίας», ρυθμίζεται η διαδικασία πολεοδομικής ωρίμανσης των δημοσίων ακινήτων και η απόδοση σε αυτά βιώσιμης επενδυτικής ταυτότητας, με σκοπό την αξιοποίησή τους, η οποία συνιστά λόγο ιδιαίτερου δημοσίου συμφέροντος: «(...) Για την ανάπτυξη και αξιοποίηση των εν λόγω δημοσίων ακινήτων καθορίζονται γενικοί κανόνες χωροθέτησης ως εξής : 1. Η αξιοποίηση των δημοσίων ακινήτων διενεργείται εντός του πλαισίου που διαγράφει η εθνική δημοσιονομική, αναπτυξιακή και χωροταξική πολιτική και σύμφωνα με τους κανόνες που καθορίζονται στον ν. 3986/2011. Οι κατευθύνσεις της εθνικής χωροταξικής πολιτικής, όπως αυτές απορρέουν από τα υφιστάμενα χωροταξικά πλαίσια εθνικού επιπέδου, λαμβάνονται υπόψη και συνεκτιμώνται κατά τον καθορισμό του χωρικού προορισμού των δημοσίων ακινήτων σε συνδυασμό με τις ανάγκες της δημοσιονομικής βιωσιμότητας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της επένδυσης, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η βέλτιστη δυνατή σχέση μεταξύ των χωροταξικών επιλογών και των οικονομικών και δημοσιονομικών στόχων για την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας. Δεν επιτρέπεται η αξιοποίηση δημοσίων ακινήτων, τα οποία εμπίπτουν στο σύνολό τους σε οικότοπους προτεραιότητας, σε περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης και προστασίας της φύσης που καθορίζονται κατά τις διατάξεις των άρθρων 19 παράγραφοι 1 και 2 και 21 του ν. 1650/1986 (Α΄ 160), όπως ισχύει, σε πυρήνες εθνικών δρυμών, σε διατηρητέα μνημεία της φύσης, σε εθνικά πάρκα και σε υγρότοπους διεθνούς σημασίας. 3. Η αξιοποίηση δημοσίων ακινήτων, στα οποία περιλαμβάνονται χώροι που προστατεύονται από την κείμενη περιβαλλοντική και αρχαιολογική νομοθεσία λόγω του ειδικού χαρακτήρα τους, όπως είναι ιδίως ζώνες προστασίας αρχαιολογικών χώρων, ιστορικοί τόποι, φυσικά πάρκα και περιοχές οικοανάπτυξης, πραγματοποιείται σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους και περιορισμούς που θέτουν οι σχετικές διατάξεις των νόμων 998/1979, 1650/1986 και 3028/2002, όπως ισχύουν. 4. Η αξιοποίηση δημοσίων ακινήτων που εμπίπτουν σε Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) ενεργείται μόνον εφόσον επιτρέπεται από τα υφιστάμενα ειδικά νομικά καθεστώτα προστασίας τους και υπό τους όρους και προϋποθέσεις που θεσπίζουν τα καθεστώτα αυτά (...) Χωρικός προορισμός - Επενδυτική ταυτότητα δημοσίων ακινήτων. 1. Για τον καθορισμό του χωρικού προορισμού των δημοσίων ακινήτων που προβλέπονται στο άρθρο 10 του παρόντος Κεφαλαίου, καταρτίζονται και εγκρίνονται Ειδικά Σχέδια Χωρικής Ανάπτυξης Δημοσίων Ακινήτων (ΕΣΧΑΔΑ) (...) Με τα σχέδια αυτά (...) καθορίζονται και εγκρίνονται: α) Ο βασικός χωρικός προορισμός (επενδυτική ταυτότητα) του προς α-

ξιοποίηση ακινήτου, δηλαδή η υπαγωγή σε μία εκ των γενικών κατηγοριών χρήσεων γης και όρων δόμησης β) Οι ειδικότερες χρήσεις γης που επιτρέπονται στην έκταση του προς ανάπτυξη ακινήτου και οι τυχόν πρόσθετοι περιορισμοί που αποσκοπούν στον έλεγχο της έντασης κάθε χρήσης. γ) Οι ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης του προς αξιοποίηση ακινήτου. δ) Ειδικές ζώνες προστασίας και ελέγχου στα οριοθετούμενα κατά τα ανωτέρω ακίνητα, εφόσον απαιτείται, στις οποίες μπορεί να επιβάλλονται ειδικοί όροι και περιορισμοί στις χρήσεις γης, στη δόμηση και στην εγκατάσταση και άσκηση δραστηριοτήτων και λειτουργιών. ε) Οι περιβαλλοντικοί όροι του σχεδίου, σύμφωνα με την κατά νόμο προβλεπόμενη στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων...» (ΣτΕ [Ολ]3874/2014).

Υπό το φως των ανωτέρω, η προτεινόμενη αξιοποίηση των εν λόγω ακινήτων του υπό ψήφιση άρθρου 16 τελεί υπό τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις της απόκτησης βιώσιμης επενδυτικής ταυτότητάς τους, συμφώνως, άλλωστε, και προς τις σχετικές επιταγές του άρθρου 24 Συντάγματος (βλ., επίσης, ΣτΕ [Ολ] 3650/2010, κατά την οποία, «η Οδηγία 2001/42/ΕΚ προβλέπει περιβαλλοντική εκτίμηση ήδη στο υψηλότερο επίπεδο του «σχεδιασμού ή προγραμματισμού», σε στάδιο δηλαδή προγενέστερο του σχεδιασμού συγκεκριμένων «έργων», κατά την έννοια της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ «για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον», ΕΕ L175/5.7.1985. Ειδικότερα, η τελευταία αυτή οδηγία, όπως ισχύει, προβλέπει εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων πριν από τη χορήγηση άδειας για την «υλοποίηση κατασκευαστικών εργασιών ή άλλων εγκαταστάσεων ή έργων», καθώς και «άλλων επεμβάσεων στο φυσικό περιβάλλον ή το τοπίο, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι επεμβάσεις που αφορούν την εκμετάλλευση των πόρων του εδάφους», όταν τα «έργα» αυτά «ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον».

3. Επί του άρθρου 18

Α) Με την παρ. 4 του προτεινόμενου άρθρου αντικαθίσταται το άρθρο 14 του ν. 3883/2010, και ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «1. Τα ουσιαστικά προσόντα και τα κριτήρια προαγωγής των στελεχών των ΕΔ αξιολογούνται με σύστημα αξιολόγησης, το οποίο διέπεται από τις αρχές της αμεροληψίας και της αξιοκρατίας, με βάση την επαγγελματική ικανότητα των στελεχών και την αποδοτικότητά τους», και «2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, μετά από γνώμη του Συμβουλίου Αρχηγών Γενικών Επιτελείων, καθορίζονται τα ουσιαστικά προ-

σόντα των στελεχών των ΕΔ, η κλίμακα διαβάθμισης των κριτηρίων αξιολόγησης και των κριτηρίων προαγωγής, οι προϋποθέσεις αξιολόγησης, το αντικείμενο και τα κριτήρια αξιολόγησης, ο χρόνος, η συχνότητα, ο τύπος, η διαδικασία και τα όργανα αξιολόγησης, τα δικαιώματα και οι εγγυήσεις υπέρ των στελεχών των ΕΔ σε σχέση με αυτήν, οι διαδικασίες υποβολής και εξέτασης των διοικητικών προσφυγών, η εξειδίκευση των προϋποθέσεων εφαρμογής της παρ. 1 του άρθρου 35 και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. (...)»

Έχει κριθεί, συναφώς, (ΔΕφΑθ 972/2012) ότι «οι εκθέσεις αξιολόγησης δεν επιφέρουν καθεαυτές μεταβολή στην υπηρεσιακή κατάσταση του αξιωματικού, αλλά συνιστούν προπαρασκευαστικά απλώς στοιχεία, γνωμοδοτικού χαρακτήρα, για το σχηματισμό της κρίσης του αρμόδιου Συμβουλίου Κρίσεων ή άλλου διοικητικού οργάνου, περί της καταλληλότητας του αξιωματικού για προαγωγή ή άλλη μεταβολή της υπηρεσιακής του κατάστασης. Με την προσβολή δε της διοικητικής πράξης που δημιουργεί την υπηρεσιακή μεταβολή, ελέγχεται από το ακυρωτικό δικαστήριο και το κύρος της έκθεσης αξιολόγησης, στην οποία στήριξε την κρίση του το Συμβούλιο Κρίσεων (πρβλ. ΣτΕ 1831/1999, 4496-97/1987, 2837/2006). Συνεπώς, η έκθεση αξιολόγησης στερείται εκτελεστότητας και απαραδέκτως ασκείται κατ' αυτής αυτοτελώς αίτηση ακύρωσης (πρβλ. ΣτΕ 1088/2006, 1831/1999, 917/1991, 4496-97/1987, 2629/1986, 3506, 3572/1974, 3303/1972, 21/1964, 588/1960, 1092/1946)».

Β. Με την παράγραφο 17 (σε συνδυασμό με τις παρ. 11 και 16) του προτεινόμενου άρθρου καταργείται η κρίση «κατ' απόλυτο εκλογή» για τους ανώτερους αξιωματικούς, διότι, κατά την Αιτιολογική Έκθεση, η «εμπειρία πέντε ετών από την εφαρμογή του ν. 3883/2010 έχει καταδείξει ότι το εν λόγω είδος κρίσης είναι δυσεφάρμοστο, καθόσον, αφενός δεν είναι δυνατό να προσδιορισθεί ο αριθμός των κενούμενων οργανικών θέσεων που θα καλυφθούν σε ποσοστό 30%, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παραγράφου 2 του άρθρου 25 του ν. 3883/2010 και αφετέρου διότι τα αξιολογούμενα κριτήρια δεν είναι δυνατό να παραμετροποιηθούν κατά γενικό και αμερόληπτο τρόπο». Έτσι, ορίζεται ότι «Αξιωματικοί που συμπληρώνουν κατά το ημερολογιακό έτος που διενεργούνται οι κρίσεις το χρόνο του άρθρου 27, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 25 κρίνονται ως ακολούθως: (...) β. Ανώτεροι Αξιωματικοί: 1) «Προακτέοι κατ' εκλογή». 2) «Διατηρητέοι στον αυτό βαθμό»: Παραμένουν στο βαθμό τους μέχρι τις επόμενες τακτικές ή έκτακτες κρίσεις, οπότε κρίνονται εκ νέου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας περίπτωσης β' . Αν κριθούν σε τρεις διαδοχικές κρίσεις ή τρεις φορές συνολι-

κά ως Αξιωματικοί, ως «Διατηρητέοι στον αυτό βαθμό», κρίνονται, σύμφωνα με τις παρακάτω υποπεριπτώσεις 3 και 4. 3) «Ευδοκίμως τερματίσαντες»: Όπως οι κατώτεροι Αξιωματικοί. 4) «Αποστρατευτέοι»: Όπως οι κατώτεροι Αξιωματικοί».

Συναφώς επισημαίνεται ότι «κατά τις έκτακτες κρίσεις για προαγωγή στους ανώτατους βαθμούς, έχει χορηγηθεί στα οικεία συμβούλια ευρύτατη διακριτική ευχέρεια να επιλέγουν για προαγωγή τούς αξιωματικούς εκείνους, οι οποίοι, κατά την προσωπική αντίληψη των μελών του Συμβουλίου και με βάση συγκεκριμένα στοιχεία από το φάκελο του κρινόμενου, που ανάγονται σε όλους τους βαθμούς και ιδιαίτερα στον κατεχόμενο και τον αμέσως προηγούμενο βαθμό (βλ. άρθρο 13 παρ. 7 και 10), συγκεντρώνουν σε εξαιρετο βαθμό (δηλαδή βαθμό 10 σύμφωνα με τη κλίμακα του ν.δ. 178/1969 (Α΄ 71), που αντιστοιχεί, κατά το άρθρο 25 παρ. 14 εδαφ. ε΄ του ν. 2439/1996, με «εξαιρετος 90 - 100%» στην κλίμακα του ν. 2439/1996 και του π.δ. 99/2001 (Α΄ 95), που έχει εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση αυτού) όλα τα ιδιάζοντα προσόντα για την κάλυψη ανώτερης θέσης, διαθέτουν δε επιπλέον ευρεία και ποικίλη διοικητική και επιτελική πείρα και ικανότητα, καθώς και γενικότερη στρατιωτική μόρφωση. Περαιτέρω, η έλλειψη σε βαθμό κάτω του εξαιρετου και ενός μόνον από τα απαιτούμενα προσόντα μπορεί να στηρίξει την κρίση του αξιωματικού ως ευδοκίμως τερματίσαντος τη σταδιοδρομία του στις περιπτώσεις που δεν προβλέπεται, όπως επί υποστρατήγων και αντιστοίχων, η δυνατότητα κρίσης του αξιωματικού ως «διατηρητέου στον αυτό βαθμό», εφόσον η κρίση αυτή είναι προσηκόντως αιτιολογημένη. Για την αιτιολογία αυτή πρέπει αφενός μεν να προκύπτει από το οικείο πρακτικό σε ποιο ή σε ποια συγκεκριμένως ουσιαστικά προσόντα υστερεί ο κρινόμενος, και μάλιστα σε σημείο που να επιβάλει, κατά την ουσιαστική εκτίμηση του Συμβουλίου τον χαρακτηρισμό του ως ευδοκίμως τερματίσαντος τη σταδιοδρομία του, αφετέρου δε να μνημονεύονται ρητώς στο πρακτικό αυτό συγκεκριμένα στοιχεία από τον φάκελο του αξιωματικού ή γνωστά στα μέλη του Συμβουλίου από προσωπική τους αντίληψη, τα οποία θεμελιώνουν τη δυσμενή γι' αυτόν κρίση» (ΔΕΦΑθ 154/2013, καθώς και ΣΤΕ 3470/2005, 421, 1907, 2832, 2896/2006, 2053/2007 κ.α.).

4. Επί του άρθρου 50

Κατά τις προτεινόμενες διατάξεις εφαρμόζεται και στους εν ενεργεία στρατιωτικούς όλων των Κλάδων και βαθμών των Ενόπλων Δυνάμεων, καθώς και των Κοινών Σωμάτων, ανεξαρτήτως προέλευσης, αναλόγως, ο ν. 1264/1982, όπως ισχύει, «εκτός από τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 3, 7

παρ. 1 και 3, 14 παρ. 3 - 10, 15, 16 παρ. 5 και 7 - 9, 17, 18 παρ. 1, 19 - 22, 23 παρ. 1 και 2, 24, 26, 27 και 30» του εν λόγω νόμου. Κατά την Αιτιολογική Έκθεση επί των ως άνω διατάξεων, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις «είναι ανάλογ[ες] με τις διατάξεις περί συνδικαλιστικών οργανώσεων των αστυνομικών υπαλλήλων και εξασφαλίζ[ουν] την ελευθερία έκφρασης, αλλά και την αντιπροσωπευτικότητα των εν ενεργεία στρατιωτικών, και θέτ[ουν] εκείνους τους αναγκαίους περιορισμούς, ώστε η δραστηριότητα να μην υπερβεί τα όρια που προσδιορίζονται από τις ιδιομορφίες, την αποστολή και ιδιαίτερα τον εθνικό, κοινωνικό και υπεркоμματικό χαρακτήρα των Ενόπλων Δυνάμεων, αλλά και να εξασφαλισθεί η αυτονόητη υποχρέωση απαρέγκλιτης τήρησης της πειθαρχίας και κάθε απορρήτου που σχετίζεται με την άμυνα και την εθνική ασφάλεια της Χώρας και με τρόπο που να σέβεται την οργανωτική ιεραρχική δομή και την επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα των Ενόπλων Δυνάμεων».

Έτσι, συμφώνως προς την παρ. 4 του προτεινόμενου, νέου, άρθρου 30Γ του ν. 1264/1982, «[ο]ι εν ενεργεία στρατιωτικοί επιτρέπεται να συστήσουν α. Σε κάθε Περιφέρεια (Ο.Τ.Α) ή Περιφερειακή Ενότητα του ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α'), όπως ισχύει κάθε φορά, μια πρωτοβάθμια Περιφερειακή Ένωση εν ενεργεία Στρατιωτικών, με την επωνυμία: «Ένωση Στρατιωτικών Περιφέρειας ή Περιφερειακής Ενότητας ...», στην οποία δύνανται να εγγραφούν οι υπηρετούντες στις Μονάδες, που εδρεύουν στα γεωγραφικά όρια της Περιφέρειας ή Περιφερειακής Ενότητας αυτής, εν ενεργεία στρατιωτικοί όλων των Κλάδων και βαθμών, ως και των Κοινών Σωμάτων, ανεξαρτήτως προέλευσης. β. Μία Πανελλήνια Ομοσπονδία των πρωτοβάθμιων Περιφερειακών Ενώσεων, ως δευτεροβάθμιο σωματείο, με την επωνυμία: «Πανελλήνια Ομοσπονδία Ενώσεων Στρατιωτικών», κατά δε την προς ψήφιση παρ. 5, «[κ]άθε εν ενεργεία στρατιωτικός δικαιούται να είναι μέλος μόνο του σωματείου της Περιφέρειας ή της Περιφερειακής Ενότητας στην οποία εδρεύει η Μονάδα όπου υπηρετεί, κατά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου. Σε περίπτωση που υπηρετεί σε Μονάδα που εδρεύει σε Περιφέρεια ή Περιφερειακή Ενότητα στην οποία δεν υφίσταται σωματείο δύνανται να εγγράφει στο υφιστάμενο σωματείο που βρίσκεται στην εγγύτερη της Μονάδας Περιφέρεια ή Περιφερειακή Ενότητα. Σε περίπτωση μετάθεσής του σε άλλη Μονάδα, η οποία εδρεύει σε άλλη Περιφέρεια ή Περιφερειακή Ενότητα, διαγράφεται υποχρεωτικώς και αυτοδικαίως, χωρίς άλλη διατύπωση, από το σωματείο, του οποίου ήταν μέλος και δικαιούται να εγγραφεί σε αυτό της Περιφέρειας ή Περιφερειακής Ενότητας στα γεωγραφικά όρια της οποίας εδρεύει η Μονάδα στην οποία μετατίθεται, με τη διαδικασία εγγραφής που

προβλέπει το καταστατικό του νέου σωματείου. Η υποχρέωση διαγραφής δεν ισχύει αν η μετάθεση έγινε για λόγους εκπαίδευσης ή μετεκπαίδευσης και για όσο χρόνο διαρκεί αυτή. Ειδικά για τους εν ενεργεία στρατιωτικούς που υπηρετούν για οποιοδήποτε λόγο εκτός Ελληνικής επικράτειας, ως Περιφέρεια του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου νοείται η Περιφέρεια Αττικής».

Εξ άλλου, κατά την προτεινόμενη παρ. 14, «[τα] πρωτοβάθμια σωματεία και η Πανελλήνια Ομοσπονδία εν ενεργεία Στρατιωτικών των Ενόπλων Δυνάμεων, που έχουν ήδη συσταθεί, οφείλουν να προσαρμόσουν τα καταστατικά τους στις ρυθμίσεις των παραπάνω διατάξεων και να ζητήσουν την έγκριση αυτών από τα αρμόδια δικαστήρια μέσα σε έξι (6) μήνες από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. Μόνο τα νομικά πρόσωπα, που συνιστώνται και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, μπορούν να εκπροσωπούν τα συμφέροντα των εν ενεργεία στρατιωτικών».

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, με τις προτεινόμενες διατάξεις αναγνωρίζεται από τον κοινό νομοθέτη η δυνατότητα των στρατιωτικών να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε συνδικαλιστικές οργανώσεις. Σχετικώς σημειώνεται ότι η ρύθμιση συνάδει προς το πλαίσιο αρχών που έχει διατυπωθεί προσφάτως από τη νομολογία του Αρείου Πάγου (βλ. σχετικώς, ΑΠ 2225/2013, ΧΡΙΑΔ 2014, σελ. 417, ΑΠ[ΟΛ] 3/2012, ΝοΒ 2012, σελ. 855), κατά την οποία «του ατομικού δικαιώματος της συνενώσεως απολαμβάνουν, αδιακρίτως, όλοι οι Έλληνες πολίτες, μεταξύ δε αυτών και οι υπηρετούντες στις Ένοπλες Δυνάμεις, οι οποίοι τελούν σε ηθελημένη ειδική σχέση εξουσίσεως προς το κράτος και σε ειδικό καθεστώς πειθαρχίας, μη συναγομένου του αντιθέτου ούτε εκ του γράμματος, ούτε εκ του πνεύματος των άνω συνταγματικών διατάξεων και της διατάξεως του άρθρου 11 της ΕΣΔΑ. Η αρχή, άλλωστε, της ισότητας που κατοχυρώνεται από το άρθρο 4 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος επιβάλλει στον νομοθέτη να μην δημιουργεί ρήγματα στην καθολικότητα των ατομικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εκτός εάν το ίδιο το σύνταγμα εισήγαγε προσόντα προς άσκηση κάποιου δικαιώματος ή εάν η εις βάρος κάποιου αναστολή ή στέρηση κάποιου ατομικού δικαιώματος επιτρέπεται. Το αντίθετο, η αναγνώριση δηλαδή της δυνατότητας να εισάγονται οι γενικές εξαιρέσεις από τον νομοθέτη, εκεί όπου το Σύνταγμα δεν διακρίνει ή απλώς σιωπά, θα άφηνε, κατ' ουσίαν, ελεύθερο το πεδίο για την αναβίωση αυθαιρέτων διακρίσεων ενώπιον του νόμου και την δημιουργία πολιτών ιδιαίτερων τάξεων, ομάδων ή κατηγοριών (Ολ. ΣΤΕ 867/88). Οι υπηρετούντες δε στις ένοπλες δυνάμεις δεν αποτελούν ειδική κατηγορία Ελλήνων πολιτών,

κείμενοι εκτός του πεδίου των επί μέρους εγγυήσεων των συνταγματικών δικαιωμάτων, οι οποίες δεν προβλέπουν, ρητώς, εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής τους, ούτε μπορεί να ισχύσει γι' αυτούς ένα τεκμήριο διαφοροποίησης ως προς την απόλαυση όλων, ανεξαιρέτως, των ατομικών δικαιωμάτων που προβλέπονται από το Σύνταγμα για όλους τους Έλληνες, ανεξαρτήτως φύλου, επαγγέλματος, κοινωνικής ή οικονομικής τάξεως, υπό την έννοια ότι αυτοί έχουν μόνο εκείνα τα δικαιώματα, που ρητώς τους απονέμει η ισχύουσα συνταγματική τάξη και η κείμενοι νόμοι. Αντιθέτως, αυτοί, κατά τεκμήριο έχουν όλα τα δικαιώματα που έχουν όλοι οι Έλληνες πολίτες με τους, κατά το Σύνταγμα, θεμιτούς περιορισμούς, που μπορούν να επιβληθούν. Το Σύνταγμα, εκτός από τις διατάξεις, με τις οποίες θεσπίζει την κομματική ουδετερότητα των στρατιωτικών, (άρθρο 29 § 3), τα κωλύματα εκλογιμότητας τους (άρθρο 56 §§ 1, 3 -και 4) και την υπαγωγή τους στην δικαιοδοσία των στρατιωτικών δικαστηρίων (άρθρο 96 § § 4 και 5), δεν περιέχει καμιά άλλη ρύθμιση, γενική ή ειδική, για τα συνταγματικά δικαιώματα των υπηρετούντων στις Ένοπλες Δυνάμεις. (...). Εκτός αυτού, η ανυπαρξία κάποιου συνταγματικής και από Διεθνείς Συμβάσεις προστατευόμενου ατομικού δικαιώματος, και μάλιστα χωρίς την ειδική επιφύλαξη του νόμου, τουλάχιστον ως προς τα συστατικά αυτού στοιχεία που συγκροτούν τον πυρήνα του, στα πλαίσια της ερμηνείας των αντιστοίχων συνταγματικών διατάξεων, δεν μπορεί να θεωρηθεί "ως δεδομένη ή αυτονόητη", αν ληφθεί υπόψη, ότι στην περίπτωση της συστάσεως ενώσεων από τους υπηρετούντες στις Ένοπλες Δυνάμεις, ο Συντακτικός Νομοθέτης τελούσε εν γνώσει του κρατούντος και σε διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ενώσεως γενικότερου νομικού προβληματισμού, που όμως αυτή (σύσταση ενώσεως) επιτρέπεται όπως στη Γερμανία, στα πλαίσια της ερμηνείας και εφαρμογής της, αντιστοίχου με το άρθρο 12 παρ. 1 του Ελληνικού Συντάγματος, διατάξεως του άρθρου 9 II του Γερμανικού Συντάγματος. (...). Τέλος, από τις ίδιες ως άνω διατάξεις του άρθρου 12 παρ.1 του Συντάγματος και του άρθρου 11 της ΕΣΔΑ προκύπτει ότι ο κοινός νομοθέτης μπορεί, με ειδική νομοθετική ρύθμιση, να θέσει μόνο περιορισμούς στους υπηρετούντες στις Ένοπλες Δυνάμεις, που τελούν σε καθεστώς ειδικής σχέσεως εξουσίας προς το κράτος, στην άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων τους, μεταξύ των οποίων και το δικαίωμα συστάσεως ενώσεων, που, όμως, δικαιολογούνται από την φύση της σχέσεως τους με το κράτος και των συναφών υποχρεώσεών τους που απορρέουν από αυτή τη σχέση, οι οποίοι, πάντως, ελέγχονται με βάση την αρχή της αναλογικότητας, και, σε κάθε περίπτωση, δεν επιτρέπεται, κατ' εφαρμογή της

αρχής του απροσβλήτου του πυρήνος των θιγομένων ατομικών δικαιωμάτων, να αναιρούν, στην ουσία τους, τα άνω δικαιώματα (ΣΤΕ 888/2008, 1560, 573/2005, 3356/2004). Το ζήτημα όμως αυτό του συνταγματικώς επιτρεπτού της θεσπίσεως των άνω περιορισμών, είναι εντελώς διαφορετικό από εκείνο του επιτρεπτού της αναπτύξεως από τους υπηρετούντες στις Ένοπλες Δυνάμεις συλλογικής δραστηριότητας υπό την νομική μορφή της συστάσεως ενώσεων».

Στο πλαίσιο αυτό, εισάγονται περιορισμοί στη συνδικαλιστική τους δράση. Έτσι, η αρχή της πολλαπλότητας των συνδικαλιστικών οργανώσεων - απόρροια της κατοχυρωμένης από τα άρθρα 12 και 22 του Συντάγματος ελευθερίας του συνεταιριζέσθαι και της συνδικαλιστικής ελευθερίας -, δύναμει της οποίας επιτρέπεται η ίδρυση περισσότερων συνδικαλιστικών οργανώσεων στην ίδια πόλη ή περιφέρεια για εργαζομένους που ανήκουν στο ίδιο επάγγελμα ή κλάδο ή στην ίδια επιχείρηση, κάμπτεται, εν προκειμένω, διά της δυνατότητας των στρατιωτικών να ιδρύουν μόνο μία πρωτοβάθμια συνδικαλιστική οργάνωση ανά Περιφέρεια (Ο.Τ.Α) ή Περιφερειακή Ενότητα. Περαιτέρω, περιορίζεται, αντιστοίχως, η ατομική συνδικαλιστική ελευθερία, όσον αφορά το δικαίωμα προσχώρησης και επιλογής συνδικαλιστικής οργάνωσης, με την εισαγωγή περιορισμού ως προς τον αριθμό των οργανώσεων, στις οποίες μπορεί να συμμετέχει ο ενδιαφερόμενος. Έχει κριθεί, συναφώς, ότι οι ως άνω, αντίστοιχοι περιορισμοί, στη συνδικαλιστική δράση των αστυνομικών υπαλλήλων δικαιολογούνται αφενός από την ανάγκη εξασφάλισης γνησιότερης συνδικαλιστικής εκπροσώπησης και αποφυγής κατακερματισμού της δύναμης των εν λόγω εργαζομένων (ΕφΘεσ/κης 1148/1997, Δ/νη, 1998, σελ. 449, ΜονΠρωτΠειρ 23360/2002, ΑρχΝ 2003, σελ. 87), αφετέρου από την ιδιομορφία της αποστολής της Ελληνικής Αστυνομίας, ως ιδιαίτερου ενόπλου Σώματος Ασφαλείας στρατιωτικώς οργανωμένου, ιδίως δε λόγω του εθνικού, κοινωνικού και υπερκομματικού της χαρακτήρα (βλ. και Ι. Κουκιάδη, Εργατικό Δίκαιο, Συλλογικές Εργασιακές Σχέσεις, τ. Ι, 1997, σελ. 133. Πρβλ. και Γνωμ. ΝΣΚ 182/2009).

Προβληματισμός δημιουργείται ως προς το εάν ο προτεινόμενος προσδιορισμός του νομικού πλαισίου ίδρυσης των συνδικαλιστικών ενώσεων των στρατιωτικών οδηγεί σε διάλυση συγκεκριμένης, υφιστάμενης υπό το ισχύον νομοθετικό καθεστώς, οργάνωσης ή ένωσης (ή κατηγορίας οργανώσεων, βλ. και άρθρα 12 παρ. 1 και 23 του Συντάγματος). Το ζήτημα χρήζει διερεύνησης διότι, κατά το τελευταίο εδάφιο της προτεινόμενης παρ. 14, μόνον «τα νομικά πρόσωπα που συνιστώνται και λειτουργούν σύμφωνα με

τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, μπορούν να εκπροσωπούν τα συμφέροντα των εν ενεργεία στρατιωτικών». Σχετικώς επισημαίνονται τα εξής:

α) Η συνδικαλιστική ελευθερία είναι, κατά πρώτο λόγο, ατομικό δικαίωμα συλλογικής δράσης, που θεμελιώνει αξίωση για αποχή της κρατικής εξουσίας από κάθε προσπάθεια κηδεμόνευσης του συνδικαλιστικού κινήματος (π.χ., διάλυση μη αρεστών συνδικαλιστικών οργανώσεων). Περαιτέρω, όμως, προσλαμβάνει και στοιχεία θεσμικής εγγύησης (πρβλ. Π. Δαγτόγλου, Ατομικά Δικαιώματα, Β΄, 1991, σελ. 845), υποχρεώνοντας τον νομοθέτη να διαμορφώσει το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο για τη δημοκρατική λειτουργία των συνδικαλιστικών οργανώσεων και την αποτελεσματική δράση τους (Κ. Χρυσόγονο, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 2002, σελ. 478).

β) Ο νομοθέτης δύναται, καταρχήν, να θέσει, σε νεότερο νόμο, νέους όρους για τη συνέχιση της αναγνώρισης νομικής προσωπικότητας σωματείου, υπό την προϋπόθεση ότι οι όροι πρέπει να είναι γενικοί και αντικειμενικοί και να μην αποβλέπουν στη διάλυση συγκεκριμένης συνδικαλιστικής οργάνωσης (βλ. ΣτΕ [Ολ] 3392/1978 με σχόλιο Α. Μανιτάκη, ΤοΣ 1979, σελ. 71). Σε κάθε περίπτωση, πάντως, οι κυρώσεις για τη μη τήρηση των εν λόγω όρων δύνανται να επιβληθούν μόνο με δικαστική απόφαση.

γ) Τέλος, συναφώς, η νομολογία παγίως δέχεται τη δυνατότητα ίδρυσης κοινών σωματείων αστυνομικών, και μάλιστα πριν ο νομοθέτης αναγνωρίσει τη δυνατότητά τους να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε συνδικαλιστικές οργανώσεις (βλ. ενδεικτικώς Πολ. Πρωτ. Αθηνών 814/1989 ΕΕργΔ 1989, σελ. 826, Πολ. Πρωτ. Θεσσαλονίκης 1175/1988 ΕΕργΔ 1989, σελ. 828, Πολ. Πρωτ. Δράμας, 142/1988, Ελ. Δικ. 1990, σελ. 1084, με παρατηρήσεις Γ. Ληξουριώτη). Επομένως, δεν αποκλείεται υφιστάμενη συνδικαλιστική οργάνωση να συνεχίσει να λειτουργεί ως κοινό σωματείο, εφόσον κριθεί ότι δεν αντίκειται στα αντικειμενικά κριτήρια που θεσπίζει το άρθρο 281 του ΑΚ, δηλαδή ότι με την παράλληλη λειτουργία των δύο σωματείων δεν επέρχεται σύγχυση στις δραστηριότητές τους «και δεν προβλέπεται κίνδυνος δημιουργίας ερίδων και επαγγελματικών ανταγωνισμών από την παράλληλη λει-

τουργία τους, η οποία βλάπτει τα υλικά και ηθικά συμφέροντα των μελών τους» (βλ. ΜονΠρωτΠειρ 23360/2002, όπ. π. σελ. 87).

Αθήνα, 20.7.2016

Οι εισηγητές
Αλεξάνδρα Καρέτσου
Επιστημονική Συνεργάτις
Δημήτρης Κανελλόπουλος
Προϊστάμενος του Τμήματος Διεθνών και Αμυντικών Μελετών
Ειδικός Επιστημονικός Συνεργάτης

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών